

Brandpreventie: taak van de BHV'er?

Een bedrijfsbrand is zo ongeveer het ergste wat een onderneming kan overkomen: niet alleen de opgeslagen producten zijn verbrand, ook de administratie is in de vlammenzee verloren gegaan, of door bluswater onbruikbaar geworden. Het voorkomen van brand is dus letterlijk van levensbelang voor een organisatie.

Als het bedrijfspand geheel verloren is gegaan, of tijdelijk onbruikbaar vanwege rook- of waterschade, kunnen snel tijdelijke werkplekken worden geregeld, bijvoorbeeld in speciaal daarvoor ingerichte containers. Inclusief elektriciteit, telefoon en internet.

Extern opslaan

Maar daarmee gaan de zaken nog niet meteen door: die administratie, alle gegevens zijn weg. Het is niet voor niets dat steeds meer bedrijven hun administratie extern opslaan, of het nu digitaal (in de cloud, bijvoorbeeld) of fysiek is, in een opslagruimte die beheerd wordt door een organisatie die daarin gespecialiseerd is. Maar niet alles kan altijd buitenshuis

worden ondergebracht, er is altijd wel een bepaalde hoeveelheid archief in het bedrijfspand aanwezig. Daarom is preventie belangrijk. En de verantwoordelijkheid daarvoor wordt meestal gelegd bij de bedrijfshulpverlening, ofwel de BHV'ers.

Beperkt

Bij de opleiding en de verplichte jaarlijkse herhalingscursussen wordt uitgebreid aandacht besteed aan het voorkomen, beperken en bestrijden van brand. Nou ja, uitgebreid, het is eigenlijk maar beperkt wat de BHV'er moet kennen en kunnen. Het gaat er ook om, beginnende brandjes te blussen of te beperken en – het belangrijkste – ervoor te zorgen dat de medewerkers worden geïnformeerd over het feit dat er brand is, en dat ze, indien dat noodzakelijk is, veilig naar buiten gaan naar de verzamelplaats. Vervolgens moeten ze de (hopelijk) inmiddels gearriveerde brandweer en andere zogeheten hulpdiensten, de professionals, informeren over de plek van de brand, de mogelijkheid dat er nog mensen binnen zijn, eventueel ontploffingsgevaar, gevaarlijke gassen die vrij kunnen komen, enzovoort. Is het dan eigenlijk wel 'eerlijk' om die personen op te zadelen met die grote verantwoordelijkheid?

Controleren

Vast onderdeel van de herhalingscursus BHV is het blussen van een kleine brand, dat helpt om de angst te overwinnen

voor het vuur. Maar is dat wel voldoende garantie in geval van een calamiteit zoals brand? Je kunt jaarlijks controleren of de brandblussers, zo die al aanwezig zijn, nog voldoen aan de 'houdbaarheidsdatum'. Je kunt controleren of de rookmelders nog functioneren (batterijen!). Je kunt er op aandringen dat de vluchtwegen vrij toegankelijk zijn. Is er wel sprake van een effectieve compartimentering, waarbij met branddeuren de brand tijdelijk wordt ingedamd? En weet de BHV'er wel hoe groot zo'n compartiment maximaal mag zijn? Verplicht is ook om jaarlijks een ontruimingsoefening te houden. Maar hoe doe je dat in een bedrijfsverzamel pand waar meerdere ondernemingen hun activiteiten ontplooiën?

Extra taak

Misschien moet er meer aandacht worden besteed aan het juist voorkomen van brand. Vaak wordt vergeten dat een BHV'er in een organisatie het 'erbij doet', het is een extra taak die een persoon uitvoert. In sommige bedrijven wordt dat beloond door een toeslag op het salaris, of met extra vrije dagen. Het is zonder twijfel nuttig dat er mensen in een organisatie zijn die – tot op zekere hoogte – weten wat ze moeten doen in geval van calamiteiten, maar voorkomen is beter dan blussen.

Regels en wetgeving

Er zijn vier wetten die van grote invloed zijn op de brandveiligheid:

1. De Brandweerwet
2. De Woningwet
3. De Wet milieubeheer
4. De Arbeidsomstandighedenwet

De eerste drie wetten worden door de gemeenten uitgevoerd, terwijl de Arbeidsomstandighedenwet onder verantwoordelijkheid van de Arbeidsinspectie valt. Deze wet regelt de brandveiligheid voor werknemers.

Maar welke BHV'er is op de hoogte van het bestaan van deze wetten, en kent de strekking ervan? Kan dat überhaupt van een BHV'er worden verwacht? Toch moet hij/zij brandgevaarlijke situaties kunnen herkennen, en maatregelen (doen) nemen om die risico's weg te nemen. Want voor elke werkgever geldt dat hij maatregelen moet nemen om het beschermingsniveau van zijn werknemers zo veel mogelijk te waarborgen. Gewoonlijk gebeurt dat door een of meerdere BHV'er(s) aan te stellen, afhankelijk van de grootte, aard en locatie van de organisatie, de in het bedrijf aanwezige personen en hun mate van zelfredzaamheid, de beschikbaarheid en opkomsttijd van de professionele hulpdiensten.

RIE

Met behulp van een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE, zie ook www.rie.nl) kan worden bepaald wat de kennis en vaardigheden van die BVH'er(s) moeten zijn. Voor zo'n RIE is het raadzaam om een professional in de arm te nemen, er zijn meer dan voldoende bureau's

en instituten die dat uitstekend kunnen doen. Maar ook de plaatselijke brandweer kan zo'n inventarisatie uitvoeren. In beide gevallen kost dat geld, maar beschouw het als een investering. Het geeft de BHV'ers ook een houvast: waar moeten ze op letten, wat vereist speciale, regelmatige aandacht? In een kantooromgeving is het dan voldoende om een basisopleiding te volgen, bestaande uit brandbestrijding en eerstehulpverlening. Maar als er bijzondere omstandigheden zijn, kan een aanvullende cursus nodig zijn. Bijvoorbeeld als de aanrijdtijd van de brandweer langer is dan gemiddeld. Bovendien bestaan er branchegerichte cursussen, zoals voor scholen, de agrarische of gezondheidssector.

Onvermoede risico's

Middels het nemen van maatregelen kunnen de geconstateerde risico's worden teruggebracht of zelfs worden weggenomen. Echter blijven er altijd risico's die niet weggenomen kunnen worden en mogelijk kunnen leiden

tot schade, letsel, brand, ontploffingen, enzovoort. Je hebt namelijk altijd met mensen te maken, en niet iedereen gaat even zorgvuldig om met de bedrijfsmiddelen. Daarnaast kunnen externe zaken onvermoede (en dus niet-geïnterpreteerde) risico's opleveren: denk aan blikseminslag, brand bij de burens die overslaat, overstromingen, enzovoort. Er wordt van uit gegaan dat de BHV'er ook hier een antwoord op weet, of in ieder geval de impact van de calamiteit weet te beperken. De werkgever moet van overheidswege een BHV-plan kunnen overleggen waarin geformuleerd staat hoe de bedrijfshulpverlening in zijn organisatie is geregeld en welke maatregelen zijn genomen. Denk daarbij aan blusinstallaties en detectiesystemen, maar ook aan het regelmatig houden van ontruimingsplannen en nog veel meer. Die BHV-verplichting staat omschreven in de Arboret (artikel 3 lid 1 sub e, en artikel 15). In die artikelen worden echter ook de boetes vermeld die een werkgever opgelegd kunnen worden als zijn BHV-organisatie niet aan de normen voldoet. De Inspectie SZW controleert het aantal BVH'ers, de kwaliteit van de opleiding en de organisatie van de bedrijfshulpverlening, dit alles in relatie tot de geconstateerde risico's in het bedrijf.

Pappen en nathouden

Kortom: ondanks die eindverantwoordelijkheid van de werkgever – deze kan zelfs aansprakelijk worden gesteld bij zaakschade en/of letsel van personeel, bezoekers en omwonenden – heeft een BHV'er zelf ook een heel grote verantwoordelijkheid. Is het dan voldoende om een medewerker dat 'erbij' te laten doen? Te vaak wordt er van uit gegaan dat een BHV'er deskundige hulp kan verlenen. Tot op zekere hoogte is dat ook zo, tenminste vergeleken met de andere werknemers die niet die BHV-opleiding hebben gevolgd. Maar in feite is wat die bedrijfshulpverlener doet, alleen maar pappen en nathouden (bijna letterlijk) totdat de professionele hulpdiensten het van

hem/haar over kunnen nemen. Dit overigens zonder de inzet, motivatie en vaardigheden van de gemiddelde BHV'er te willen bagatelliseren. Het is zonder meer nuttig wat ze kunnen doen, mede omdat ze altijd als eerste ter plekke zijn. Maar wellicht wordt er teveel van hen gevraagd en verwacht.

Gezag

Bijvoorbeeld bij de preventie van brand: kent een BHV'er de eigenschappen van alle in de organisatie aanwezige materialen en voorzieningen? Is een systeemplafond gevaarlijker of juist minder gevaarlijk bij een beginnende brand? Is de bedrijfskleding brandwerend? Van welk materiaal zijn de meubels gemaakt, want spaanplaat kan formaldehyde uitstoten. En de vloerbedekking? Vinyl kan weekmakers bevatten die schadelijk zijn voor de gezondheid. Staat de bedrijfserver wel in een ruimte waar hij zijn warmte goed kwijt kan? Heeft die BHV'er voldoende gezag om de mensen bij een ontruiming uit het pand te krijgen? En heeft hij voldoende gezag om gevaarlijke zaken (risico's) te laten verhelpen, zoals een geblokkeerde vluchtroute? Kan hij eisen dat er meer brandblussers worden opgehangen, en met welke vulling dan? (poeder, CO₂, sproeischuim). Houdt de BHV'er ook de directe omgeving van het bedrijfspand in de gaten? Een bekend voorbeeld is de opstapeling van gebruikte houten pallets tegen een zijmuur – een uitnodiging voor niet alleen inbraak, maar ook brandstichting. En ga zo maar door. Preventie heeft veel meer aspecten dan je zou denken. Het helpt wel als de gehele organisatie doordrongen is van het feit dat voorkomen beter is dan blussen, en zorgvuldig omgaat met de bedrijfsmiddelen. Want in feite is iedere werknemer een beetje BHV'er – of zou dat moeten zijn. ■